

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martínek •

GEGR. 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG den 30. AUGUST 1976 • EL, POSTFACH 606, CH-8058 ZUERICH FLUGHAFEN • Nr. 35

Hranice proti svému lidu

Východní část Německa, bývalá sovětská okupační zóna, si už před šestadvaceti lety dala nadnesený, pravdě nikdy neodpovídající, název Německá demokratická republika. První téměř dvě desetiletí její existence byly do velké míry fiaskem — a to jak z mezinárodního, tak i vnitřního hlediska. Diplomatičticky uznávaly NDR jen komunistické země, nejen za Západě, ale i ve třetím světě nebral její suverenitu prakticky nikdo vážně. Vývoj v NDR byl zpočátku poznamenán tuhým stalinismem, roku 1953 tu dokonce došlo k masovému dělnickému povstání. A pak tu bylo místo Berlín, právě spadající pod kontrolu čtyř vítězných mocností z druhé světové války. V rozporu s dohodami Moskva povolila vládě NDR udělat si z východní — vlastně sovětské části Berlína, hlavní město.

Západní sektory zůstaly ovšem pod správou západních mocností. Berlín jako celek zůstal otevřeným městem, v němž se mohlo poměrně volně pohybovat celé jeho obyvatelstvo. Pro Ulbrichtův režim to bylo krajně nepříjemné. Za prvé se tu přímo demonstračně projevovaly přednosti západní demokracie, za druhé během tři-

nácti let tři a půl milionů východních Němců skutečnosti otevřeného města využilo k odchodu z takzvané Německé demokratické republiky. Proto inscenoval Chruščov ony známé krize kolem Berlína. Původní sovětský plán tehdy byl západní Berlín jednoduše pohltnout a připojit ho tak vlastně k NDR. Při schůzce ve Vídni Chruščov svůj úmysl sdělil otevřeně Kennedymu v přesvědčení, že Američané se zaleknou hrozby praktický světového konfliktu a ustoupí. Americká odpověď musela však být zřejmě neobyčejně tvrdá a byl to nyní zase Chruščov, který pochopil, že by riskoval třetí světovou válku. V Berlíně a v NDR vypukla přirozeně panika a exodus východoněmeckého obyvatelstva dosáhl právě v létě 1961 svého vrcholu. Mnozí se domnívali, že je to jejich poslední příležitost — a měli pravdu. V neděli 13. srpna 1961, pod namířenými hlavními samopaly sovětských i východoněmeckých vojáků, začali zvláštní útvary východoněmeckých pracovníků budovat na hranicích sovětského sektoru se západními sektory Berlína zeď.

Toto monstrum existuje teď právě už patnáct let a je navíc téměř neustále zdokonalováno. Na hranicích mezi východním a západním Německem vybudoval východoberlínský režim minová pole, samostřílná — bez výstrahy vraždicí zařízení. Hranice východního Německa a východního Berlína, to jsou dohromady také tisíce strážních věží a pozorovatelů, 60 tisíc po zuby ozbrojených vojáků s příkazem ihned střílet na všechno jen trochu podezřelé.

Od okamžiku, kdy se východní Německo tak hermeticky uzavřelo a kdy se tak podařilo zastavit únik vlastního obyvatelstva, udělalo svůj vlastní hospodářský zázrak. Dnes je to nesporně — v komunistickém světě — země s nejvyšší životní úrovní. Sedmdesát pět procent domácností má ledničku, pětadvacet procent auto-

(Pokrač. na str. 7)

Khaddáfi, arabský problém

Problematiku Středního východu dnes charakterisují už převážně spory mezi Araby. Svár mezi Libyí a jejími arabskými sousedy se už zavleká i na mezinárodní pole. Libye poslala generálnímu tajemníkovi Spojených národů Kurtu Waldheimovi písemné podání, v němž se tvrdí, že egyptský prezident Sadat údajně prohlásil: "On mně mezi prsty neproklouzne". Míněn je libyjský vůdce Khaddáfi, a libyjské kruhy z toho vyvozují, že Sadat připravuje na Khaddáfího mezinárodní atentát. Ten libyjský přípis se prý má dát koloovat ve Spojených národech jako oficiální dokument.

Byly také doby, kdy Chruščov tloukl ve Spojených národech botou do psací desky — u srovnání s tím se tedy dosahuje určitého pokroku. Za literární je proto nutno pokládat i nedávnou akci egyptské vlády, která uveřejnila v novinách inserát, vyzyvající občany, aby byli bdělí a dávali pozor na libyjské tajné agenty, kteří "pasou po jejich životech a životech jejich bližních".

Egyptský parlament také schválil vojenský pakt Egypta se Sudánem, který na 25 let předpokládá vzájemnou pomoc. Na okraj tu sudánský ministr informací na tiskové konferenci znovu potvrdil, že nedávný puč proti prezidentu Numeiryimu zosnoval libyjský režim s vědomím Sovětského svazu.

Dlouhotrvající napětí mezi Libyí a Egyptem zatím vyvrcholilo únosem egyptského letounu na vnitrostátní lince, který měl určité rysy, typické pro dnešní situaci na Středním východě. Únos skončil tam, kde začal, to jest na území Egypta, zatímco tři teroristé, kteří přiznali, že za celou věc stojí libyjský Khaddáfi, jenž jim slíbil tučnou odměnu, jestliže se jim podaří dopravit egyptský letoun do Libye.

Jak známo, podařil se Egyptanům poměrně nenový, ale účinný trik, když se příslušníci branných sil dostali do letadla převlečení za letecké mechaniky. Předtím byla

využita nervozita únosců — která oslabila jejich bdělost: zatímco vyjednávali s představiteli egyptské vlády o benzin k další cestě do Libye, dostal se nepozorovaně skutečný mechanik pod letoun a vypustil vzduch z pneumatik. Pak už bylo celkem jednoduché, přesvědčit teroristy, že nejprve se musí kola spravit a pak teprve bude moci stroj pokračovat v další cestě. Avšak ještě předtím než byl únos letadla do Libye zmařen egyptskými příslušníky branných sil, došla do Káhiry nabídka izraelského ministerského předsedy v tom smyslu, že Izrael je ochoten egyptské letadlo z rukou teroristů osvobodit.

Toto je význačná ukázka dnešního vývoje na Středním východě, potvrzením toho, že problematika této oblasti začíná mít převážně vnitroarabské, mezarabské rysy.

Dnes nejdivočejším rozněcovatelem ohně je libyjský Khaddáfi. Problémy Středního východu jeho neblahou aktivitou nabývají na nepříjemné, nebezpečné intenzitě.

Jinak: Sýřané jsou v Libanonu zatím pevně zakotvení, a to nejen na souši, nýbrž i na moři. Současně s tanky (sovětské výroby) po výpádových cestách vyslal Damašek na jaře také své dělové čluny a jiné námořní jednotky (rovněž vybavené Sověty), aby bloádou podvázaly Palestincům a levicovým muslimům přísun zbraní po moři. Součástí bloády se prý staly svým způsobem také izraelské námořní jednotky. Sovětský svaz jako hlavní dodavatel zbraní Palestincům a levým muslimům si prý po sýrské bloádě na souši našel cestu přes Bulharsko, Kypr a Irák; ale přísun zřejmě nefunguje.

Telegraficky ze světa

Stovky mrtvých v bojích mezi černými a bílými a mezi jednotlivými skupinami černých, charakterizují nejnovější události v Jižní Africe a Rodézi, které se stávají nebezpečným ohniskem světa. • Jako kladné, ale nikoli vyčerpávající zhodnotil Henry Kissinger prohlášení jihoafrické vlády, že ke konci roku 1978 udělí Jihozápadní Africe nezávislost. • Nejhorší sucho za dobu skoro tří staletí, které postihlo Velkou Británii, přineslo už v jižním Walesu třídenní pracovní týden v ocelárnách. Anglikánská církev obnovila modlení za dešť. • Libye požádala Egypt, aby uzavřel svůj diplomatický úřad v Bengazí, hlavním (společným) městem Libye a Tripolisu. • Až k deseti letům vězení mohou být odsouzeni tři Američané, kteří propašovali do SSSR šedesát liber heroínu. • Aniž dosáhl jakéhokoli rekordu v délce pobytu ve vesmíru, vrátili se na Zemi dva sovětské astronauti. Létali kolem naší planety padesát dní. Jaký byl účel jejich letu, sovětské sdělovací prostředky neoznámily, sdělily jen, že úkolu bylo dosaženo. • Výjimečný stav v Indii, který trvá už čtrnáct měsíců a který podstatně okleštil občanské svobody, byl nyní vyhlášen na další rok. • Polský kardinál Stefan Wyszyński nabídl papeži svou resignaci. Je mu pětasedmdesát let, což je tradiční věk pro odchod do důchodu. • Na ostrově Krétě dostal Bundeswehr k dispozici další vojenské cvičiště. Slouží k výcviku dělostřelců. • Pověstná aféra Lockheed, která zapříčinila zatčení bývalého japonského ministerského předsedy Tanaky, hrozí zasáhnout i Tanakova nástupce, Takeo Miki. Většina jeho oponentů ve vládnoucí liberálně-demokratické straně je pro jeho okamžitou resignaci. •

Nepřehlédněte, prosíme!

Prosíme všechny naše evropské předplatitele, aby veškerou korespondenci řídili od tohoto dne výhradně na švýcarskou adresu Evropských Listů: EL (Evropské Listy) Postfach 606, 8058-Zürich Flughafen, Switzerland. Poněvadž jsme zrušili bankovní i poštovní konto ve Frankfurtu v západním Německu, řiďte laskavě veškeré platby ve prospěch EL na: Schweizerischer Bankverein, 8033 Zürich, s poznámkou 'z. G. Americké Listy P5-622.890.'

Evropské Listy

O ČESKOSLOVENSKU

Výstavba Sjezdového paláce

Československo je poslední zemí Varšavského paktu, jehož komunistická strana konala své šprýmovné sjezdy v prostředí, které bylo typickým představitelem kapitalistické společnosti. V roce 1980 se mají delegáti a funkcionáři přestěhovat "ze starého výstaviště" do nového Sjezdového paláce, jehož výstavba byla zahájena v Praze 4. Palác bude mít úctyhodné rozměry a bude úctyhodně drahý. Dvě podzemní podlaží budou sloužit jako parkoviště autobusů a aut. Šest nadzemních podlaží bude mít řadu sálů a místností, v nichž se budou odehrávat sjezdové pout'ové zábavy — kulturní události, kongresy, konference na všech úrovních i bez úrovně a pod. Jak píše pražský tisk, obsahuje "sdružený" socialistický zá vazek hlavních podniků hlavní cíl odevzdat Sjezdový palác za 60 měsíců, t. j. do konce roku 1980 svého problematického poslání. Dosažené výsledky z první etapy ukazují, že "vysoká kvalita prací je základem plynulé výstavby i předpokladem pro činnost dalších dodavatelů." Až na věky věkův, Lenin!

Největší sbírku jirín

v Československu má ve své zahradě Ferdinand Udatný z Jilemnice na Semilsku. Čtyřicetiletý pěstitel pečuje v současné době o 720 odrůd těchto květů. Osm jich vypěstoval sám a za dvě dostal putovní zlatý pohár.

Šetří stromy

Řeteniský závod Sklounionu Teplice patří k největším výrobcům užitkového skla: zpracovatelský provoz Float vyrobí za směnu až 5 kilometrů plaveného skla, které se většinou exportuje. Sklo se musí dobře balit — jde do světa v bednách vyložených polystyrénem. Na výrobu 60.000 beden spotřeboval řetenický závod ročně 24.000 kubiků dřeva — vlastně tolik, jako větší nábytkárna. Nyní díky několika zlepšovacím návrhům se mají bedny vyrábět úsporněji a lépe se má využívat polystyrénu, čímž lze ročně ušetřit až pět tisíc kubiků dřeva. To představuje 8 tisíc urostlých stromů za rok.

Bez komentáře

Prvního září zahajuje v Československu takzvaná celostátní branná hra pro děti pod jménem Vždy připraven. Vyhlášena byla Pionýrskou organizací, Svazarmem, Lidovými milicemi a ministerstvem školství. Hra je pro pionýrské skupiny povinná. Úkolem této "hry", je podle čs. tisku přispět k zvyšování úrovně branné přípravy, k aktivnímu zapojení dalších československých dětí do pionýrské organizace a k jejich výchově k socialistickému vlastenectví a proletářskému internacionalismu. Nová hra bude probíhat každý rok, po celý rok, ve dvou věkových kategoriích, od osmi do dvanácti a od třinácti do patnácti let.

Hudební úspěchy

Trumpetisté V. Kozderka a V. Rejlek přivezli vavříny z Toulonu. • Pianista E. Vikičický dostal první cenu v soutěži jazzové improvizace v Lyonu. • První místo a Cenu diváků získal v Bretani divák či saxofonový soubor z Luhačovic. Vystupoval s velkým úspěchem i v Paříži — NSR, Švýcarsku, Lichteštenj-sku a Rakousku. •

Novinka

Podnik Koh-i-nor v Bilovci na Novojičínsku začne brzy seriově vyrábět brzdy lyží, které po odpojení bezpečnostního vázání v případě lyžařova pádu zabraňují dalšímu samovolnému pohybu lyže. Jde o univerzální křídlovou brzdu, jež může být použita v kombinaci s kterýmkoli typem vázání — jak domácí tak zahraniční výroby.

Pro Sýrii

Československo postaví v Sýrii — v Deir el-Zoru závod na výrobu sloupů z předpjatého betonu. Bude uvedena do provozu za dvaapůl roku (jak stanoví smlouva) a její kapacita obsáhne 25 tisíc sloupů ročně.

Evropskou raritou

je dřevěná architektura v Podbielcu na Oravě. Podle připravovaného plánu bude řešena ochrana prostředí zachovaných objektů lidové architektury i dotvoření územní rezervace novou výstavbou, která má citlivě respektovat dosavadní prostředí. Nepůjde tedy o skansen, ale živou, existující vesnici.

ROZDVOJENÍ JAZYKA ČESKÉHO

Abychom si dobře rozuměli: takhle byl nadepsán článek, který v Rudém právu otiskl před nedávnem Václav Krístek. Domnívám se, že článek, i když v něm autor nemohl vyčerpat celou problematiku jazyka, jeho historii, vývoj i současnost, přece jen správně charakterizuje základní problém; tedy: abychom si dobře rozuměli . . .

Se vzájemným porozuměním to opravdu v Československu pokulhává, a to nejen v oblasti jazyka, ačkoliv zřejmě právě tam leží zakopán onen pověstný pes . . . Propastné nedorozumění, dejme tomu mezi propagandisty a čtenářem či posluchačem, nabývá — zvláště pro mluvčí strany a vlády, někdy až tragických a jindy více či méně směšných rozměrů. Po několika znormalizovaných letech musí straničtí mluvčí nutně nabýt přesvědčení, že v dialogu se širokými masami vedou vlastně už jen jakýsi podivný druh samomluvy před obecnstvem, které jim sice, pokud jde o významy slov rozumí, ale současně rozumět nechce. Z úředních sdělovacích prostředků se na bezbranného českého a slovenského občana sesypává denně lavina slov, jejichž původní význam a smysl se už nahony vzdálil z obzoru realit, jak je občan vidí, chápe a vykládá.

Rozdvojení českého jazyka je téměř perfektní. Z ustálených slovních spojení, jak je stranická hantýrka používá, vezměme za příklad třeba taková: "boj za mír", "socialistická soutěž", "nedotknutelnost hranic", "uvolnění vzájemných vztahů", v poslední době i třeba "mírové žně" atakdale. Vane z nich jakýsi podivný cynický chlad. Za těmito významy se totiž neskrývá ani náznak toho, co ve skutečnosti znamenají. Absurditu, která však už překročila hranice a je jen směšná, jsem četl nedávno v okresních novinách Nové Valašsko ze Vsetína. Tam jistý soudruh Vávra přišel na nápad vyznamenat kolektivy brigád socialistické práce mírovými tituly. Takže na Vsetínsku už mají "mírový kolektiv dojiček",

"mírovou brigádu ošetřovatelů hovězího dobytka" a dokonce "mírovou brigádu obránců míru . . ."

Lenin podle autora článku v Rudém právu řekl, že jazyk je nejdůležitějším prostředkem lidského styku. S touto tezí bychom mohli souhlasit; současná situace úřední řeštiny však dokazuje ještě cosi navíc: Jazyk může být i prostředkem, v němž se obrází jeho rozpor s realitou, kterou popisuje. Příkladem může být i slovo mír, jehož původní význam, nám všem blízký, vybavili propagandisté navíc významově zcela protichůdným jménem boj.

Jak praví příslušná věda, řeč slouží mluvčímu k označení mimojazykové skutečnosti, navíc charakterizuje mluvčího samého a signalizuje jeho kvalitativně odlišnou existenci. Jestliže toto všeobecně platné pravidlo, proti němuž nemohou ani marxisté nic namítat, použijeme jako východní bod či měřítko hodnocení současného českého jazyka, zjistíme, že propagandisty zmrzačené a zmanipulované významy slov nemohou už tyto, shora uvedené, funkce jazyka plnit. Jazyk se stává výrazem rozporů. Mrzačení nastává už tehdy, když se v jakémsi prý vyšším ideologickém zájmu manipulují skutečnosti. Bílé není pojednou bílé, ale černé nebo rudé. Jestliže jazyk popisuje zmanipulovanou skutečnost, charakterizuje tím i mluvčího a signalizuje jeho kvalitativně odlišnou existenci. Mluví se sice stále stejnou řečí a pod-

le stejných gramatických pravidel, ale z jazyka se vytrácí jeho hlavní funkce a poslání: Není již prostředkem lidských styků, ale výrazem vzájemného odcizení a téměř totálního nedorozumění.

Autor článku v Rudém právu si tohle uvědomuje. Proto také zdůrazňuje požadavek, aby se základy takzvané socialistické jazykové kultury vtlačovaly do hlav bezbranných dětí už v jeslích a v mateřských školách. Je to až absurdní, ale je to tak: Už v mateřských školách si mají děti osvojit hantýrku a žargon partajních ideologů, tedy slovní kombinace a fráze, jež jim pak v pozdějším věku mají usnadnit tak zvanou orientaci, a samozřejmě i potlačit schopnost samostatného kritického myšlení. Zásahy do nejintimnější sféry lidské bytosti, do myšlení, mají být pomocí jazyka dokonány ještě dříve, než se malý človíček naučí správně mluvit a myslet. Nedávno k nám dorazila historka z Prahy. Zpočátku jsme se smáli, ale záhy nás smích přešel:

Soudružka učitelka vyvedla děti z mateřské školy na procházku do parku, kde zahlédli peverku. — Copak je to za zvířátko, ptala se, ale děti neodpovídaly. — Ale děti, vždyť jsem vám přece nedávno ukazovala obrázek a vypravovali jsme si o něm! Po chvíli zvedl Frantík ruku a řekl: — Prosím, soudružko, to je Lenin . . . Čestina má, odhadují vědci, asi čtvrt milionu slov.

Ota Filip

Propustit politické vězně!

Organizace mladých sociálních demokratů NSR se vyslovila pro propuštění všech politických vězňů v Československu. V prohlášení vyslovili mladí sociální demokraté také politování, že přes několikanásobné žádosti u československého velvyslanectví v Německé spolkové republice nedostali požadovaná vstupní víza. V delegaci, která zamýšlela navštívit Československo, měl být také zástupce Amnesty International. Účelem cesty, jak vyplývá z prohlášení, mělo být navázání určitých kontaktů s československými socialisty odsouzenými k dlouholetým žalářům. Podle informací, které má vedení mladých sociálních demokratů k dispozici, jsou tito přívrženci Pražského jara vězněni v podmínkách ohrožujících jejich zdraví.

ZA JÍMÁTE SE O DENI V ČESKOSLOVENSKU? ZA JÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu
EVROPSKÉ LISTY,

Postfach 606, 8058 Zürich Flughafen, Switzerland. Přihlašuji se za odběratele EL a předplatné zaplatím celoročně, pololetně, čtvrtletně. (Nehodící se škrtněte). Roční předpl. Sfr. 50.00, pololetní Sfr. 25.00 nebo přepočít v jiné měně. Platit lze pošt. složenkou nebo šekem.

Jméno
Adresa
Podpis

Americké Listy/Evropské Listy. Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc. 283 Oak St. Perth Amboy, N J 08861, USA. Tel: (201) 826-1998. Vedoucí redaktor J. Martinek. Evropská redakce a administrace: EL Postfach 606, 8058 Zürich Flughafen, Switzerland. Vychází každý týden s výjimkou dovolené. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Veškerá tisková práva vyhrazena.

Výhradní způsob placení: Převodem z banky na Schweizerischer Bankverein, Fil. Obstrass, 8033 Zürich, s poznámkou "Z. G. Americké Listy P5-622.890" Roční předplatné DM 50.00, pololetně DM 25.00, ve švýcarských francích ročně Sfr. 50.00, pololetně Sfr. 25.00.

Studený vítr od Helsinek

Komentáře k prvnímu výročí helsinské konference vyznívají skepticky. Mezi vedoucími činiteli Severoatlantického obranného společenství se soudí, že praktické výsledky dokumentu, který v Helsinkách 35 států podepsalo, a jehož účelem bylo uvolnit v Evropě napětí, zajistit bezpečnost a prohloubit spolupráci, jsou dosti hubené. Sovětský svaz pokračuje v budování vojenské mašinerie a také v nevojenských oblastech dosud mnoho dobrého vůle důslednému plnění svých závazků v duchu Helsinek, neprokázal. Kremelské vůdce se dovolávají jen článků shrnutých v tak zvaném prvním koši. V těch vidí úspěch, protože jimi byly legalizovány nynější hranice v Evropě, potvrzena jejich nedotknutelnost a protože v nich byla zakotvena též zásada nev-

la zakotvena zásada nev-měšování a naprosté suverenity. Kdo žádá volný proud informací a volnost cestování, ten prý se vměšuje do vnitřních poměrů socialistických zemí, pokouší se je politicky infiltrovat a ideologicky rozleptávat. Ze stejného důvodu vykládají v Moskvě velmi úzkoprsé též články o kulturní výměně. Vrchní sovětský ideolog Suslov prohlásil, že kulturní výměna nesmí vést k infikování socialistického realismu cizími prvky.

Ústupky, které sovětská vláda ve smyslu třetího koše učinila, jsou velmi omezené. Poněkud zjednodušila proceduru při vydávání vystěhovaleckých víz. Připustila do Sovětského svazu větší počet zahraničních žurnalistů a dovolila jim, aby se mohli pohybovat volněji než dříve. Poněkud uvolnila také strohé předpisy o dovozu zahraničních novin a publikací.

Ale vraťme se ještě k praktickým důsledkům helsinského dokumentu ve sféře vojenské, zejména těch jeho odstavců, v nichž se signatáři zavázali navzájem se informovat o všech chystaných vojenských cvičeních, kterých se zúčastní více než 25 tisíc vojáků. Země NATO už ohlásily zemím Varšavského paktu sedm vojenských manévřů, mezi nimi, čtyři, které hlásit nemusely, protože se na nich 25 tisíc mužů nepodílelo. K manévřům pozvaly ze zemí Varšavského paktu také vojenské pozorovatele, ti se však nedostavili. Sovětský svaz až dosud hlásil do Bruselu jen dvoje vojenské manévry, v lednu a v červnu. K lednovým, které se konaly poblíž tureckých hranic, pozval pozorovatele z Turecka, Řecka a Jugoslávie, kteří pozvání přijali, k červnovým, uspořádaným u finských hranic, pozorovatele z Finska, Švédska a Norska, kteří rovněž pozvánku akceptovali. Hlášením vojenských manévřů komunistické režimy sice splnily povinnost, ke které se v Helsinkách za-

vázaly, význam tohoto gesta však nelze přeceňovat. Hranice řady východoevropských zemí (také Československa) stále neodpovídají představě přátelského soužití se sousedními evropskými zeměmi — stále jsou ještě symbolem nepřirozené násilné separace občanů vlastní země od světa, kde nevládnou komunistické režimy. Stále je ještě pohyb v pohraničních oblastech jistých zemí (také Československa) spojen s rizikem života v důsledku opatření, jež jejich vlády označují za "bezpečnostní". Zahraniční ministr Německé spolkové republiky oznámil, že má v úmyslu při své proponované podzimní návštěvě na Valném hromáždění Spojených národů přijít s iniciativou, aby byla zřízena objektivní mezinárodní instituce, u níž by bylo možno vznášet žaloby pro porušování lidských práv. Instituce, která by se třeba zabývala na samospoušť zařízenými vražednými mechanismy na východoněmecké hranici. Minová pole, ostnatý drát, policejní psi, systém denunciantů, vylidněná pásma, takové pochybené vy-možnosti se špatně vyjímají na hraničních předělech mezi civilisovanými státy. V tomto a jiném ohledu má Československo rok po Helsinkách zvlášť hodně co dohánět a má málo důvodů k sebeuspokojení, jímž oficiální režimní komentáře, pokud jde o československé zahraniční styky, oplývají.

Je jistě pokrok, jestliže se může třeba dvacet rumunských dívek provdat za francouzské partnery, s nimiž se seznámily za jejich prázdninového pobytu v Rumunsku. Francouzský ministr zahraničí Sauvagnargue, vyzbrojený co by doličným materiálem milostným dopisy, dosáhl na diplomatické cestě schválení rumunské státní rady, přesto, že rumunské úřady neposkytují k takovému účelu visa rumunským státním příslušníkům. Ovšem, to všecko a víc by nemělo být jen výjimkou z pravidla, to všecko by v Evropě nemělo platit za pokrok — ale za samozřejmost. Za současného stavu věcí a vývoje od loňského 1. srpna do letošního prvního srpna se však dá těžko polemizovat se zjištěním třebaš hollandského ministra zahraničí Van der Stoela, když v nedávném interview konstatoval, že se v uplynulém roce vztahy mezi západem a východem sice nezhoršily, avšak také podstatněji nezlepšily.

Průvodce po literární minulosti

V nakladatelství Orbis v edici Pyramida — Encyklopedie nedávno vyšel rozsáhlý "Průvodce po dějinách české literatury," který napsali profesor Josef Hrabák, profesor Dušan Jeřábek a Zdeňka Tichá. Kniha má přes pět set stran velkého formátu a vyšla v nákladu třicet tisíc výtisků. Klade se otázka: vyvrací snad tato kniha námi často opakovanou tézi, že za dnešní situace není možné napsat a vydat opravdu vědecké a objektivní dějiny české literatury? Nuže, nejsou to "dějiny", je to jen "průvodce". Jako nepopisuje průvodce ve starém zámku každý předmět, kus nábytku a obraz, tak si také tři průvodci minulosti české literatury vybírají jen některé autory a některé jejich práce. O desítkách, ba stovkách českých spisovatelů tam není ani zmínka.

Kniha začíná nejstaršími památkami z druhé poloviny 9. století a končí rokem komunistického převratu 1948. I to je charakteristické: co přijde později, je poznamenáno několika vlnami čístek, takže z rozvětveného stromu české literatury zbývá pouze pahýl. A o tom není radno psát. V knize jsou také ukázky, a proto se dobře čte. Nejdůkladněji je zpracována stará literatura asi tak po dobu barokní. Pak už do textu zasahují apriorní poučky, kterých je nejvíce v 19. a 20. století. Znamená to, že se přeceňují třeba Tyl a Jirásek a naopak se podceňují Havlíček. O Masarykovi jsou tam jen dvě nic neříkající zmínky, zamlčena je třeba i jeho role v boji proti padělaným Rukopisům.

Zcela bezbarvě je představeno období první republiky, kde naši průvodci po literární minulosti znají jen komunisty a jejich spoluputníky a pak ještě Karla Čapka. O početné i hodnotami významném katolickém literárním hnutí v první republice se tam dočteme tyto věty: "Spiritualistické tendence našly nejpregnantnější výraz u katolických básníků; jejich tvorba je dnes již odumřelá. Měla ovšem různé odstíny; navazovala jednak na Březinu, ale také na baroko, které bylo v třicátých letech hodně studováno. Nejnadanější z katolických básníků byl Jan Zahradníček". Pravda je ta, že tento literární proud "neodumřel" vyschnutím inspirace, nýbrž likvidátorskou kulturní politikou — která jeho hlavní představitelé poslala na mnoho let

do žaláře. Jak čtenáři po jejich poezii dychtili, ukázalo se v roce 1968, kdy většina z nich mohla zase publikovat.

Totéž se týká všeobecné situace po únoru 1948. V průvodci se tvrdí: "Brzy se ukázalo, že je dalšího vývoje schopen jen proud realistický." Ono se to totiž "neukázalo", ale postarala se o to policie. Vše, co této tak zvané realistické koncepci odporovalo, bylo z literatury vymazáno a ne-realističtí autoři byli pozavíráni nebo jim bylo zabráněno v další činnosti. V tomto smyslu je "Průvodce po dějinách české literatury" pokračováním této neprozíravé kulturní politiky.

Jaroslav Dresler

Výročí vyhnutí Přemyslovců

Dne 6. srpna 1976 uplynulo 670 let od vyvraždění rodu Přemyslovců v Olomouci. Tohoto dne anno 1306 byl v hanácké metropoli zavražděn poslední mužský člen přemyslovské vládnoucí dynastie, král Václav III., který byl na válečném tažení proti polskému knížeti Vladislavu Lokietkovi. Vražda byla spáchána v budově pozdějšího kapitulního děkanství u domu sv. Václava — avšak pachatel nebyl bezpečně zjištěn. Král byl pohřben ve Zdikově biskupském chrámu v Olomouci a po 20 letech byly jeho tělesné pozůstatky převezeny z podnětu jeho sestry Elišky Přemyslovny do královské hrobky na Zbraslav u Prahy. V posledních letech se provádějí v okolí olomouckého domu rozsáhlé archeologické výzkumy a rekonstruuje se také Přemyslovský palác.

ZMĚNY ADRES

Za každou změnu adresy musíme platit pětadvacet centů poštovnímu úřadu. Navíc nás každá změna adresy stojí další vydání s vyřazením starého a pořízením nového adresního štítku, s prací s tím spojenou atd. Proto nemůžeme jinak, než žádat naše čtenáře, aby nám laskavě s každou změnou své adresy poslali padesát centů — třeba ve známkách. Jestliže nám změnu jejich adresy nahlásí pošta, zkrátíme dotyčným čtenářům o padesát centů jejich předplatné. Ač si to většina čtenářů jistě neuvědomuje, jsou někteří, co se stěhují i několikrát do roka.

Jistěže naše naprosto nutné opatření odběratelé pochopí, začež jim srdečně děkujeme.

Americké Listy

měšování do záležitostí jiných zemí. Tyto formulace pokládají za formální potvrzení sovětských teritoriálních zisků dosažených na sklonku druhé světové války, nebo krátce po ní. Význam článků, shrnutých v třetím koši, v nichž se zavázali respektovat lidská a občanská práva, a zaručit svobodu informací a pohybu, se snaží zkreslovat a bagatelizovat. Kritické připomínky, že je nedodržují, odmítají poukazem na první koš, v jehož člancích by-

Zelené zlato

Po žních přišly v Čechách na řadu chmelnice. Nelze zatím odhadnout, podle oficiálních zpráv, jaká bude vlastně letošní úroda chmele, ale skutečnost je taková, že dlouhodobá sucha chmel poškodila. Výnosy prý nesporně budou vyšší tam, kde zemědělci využívali co nejhojnější zavlažovací zařízení. Sklízí se na ploše 9420 hektarů chmelnic, což je oproti loňskému roku výměra o 373 ha větší.

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar

1358 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET - NEW YORK

Nejmoderněji zařízená a všim pohodlím vybavená restaurace. • Nejjemnější československá kuchyně včetně všech pražských specialit: pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svíčková a zajíc na smetaně a celá řada dalších specialit. • Importovaný alžběžský prazdroj na čepu. Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd. Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop. do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P.M. Monday to Saturday. • O rezervaci volejte; YU 8-3505 — RH 4-9787

PORTUGALSKÝ ZÍTŘEK

Portugalské národní shromáždění schválilo program menšinové socialistické vlády ministerského předsedy Maria Soareše, a tím tedy Portugalsko nastupuje politický kurs, který Soares nastínil už dřív: má se uskutečnit spořádaná, pokroková reforma, jejímž cílem je ozdravení hospodářské a sociální struktury země především zvýšením výroby a produktivity. Ministerský předseda přislíbil, že vláda nesklouzne ani doprava ani doleva, že veřejný a soukromý sektor nebudou na tomto úseku posluhovat ani východnímu — ani západnímu bloku. Mezinárodně-politicky zůstává ovšem Portugalsko členem Atlantického paktu. Jediný hlasitý odpor vážnějšího významu vychází prozatím z řad komunistů pod vedením Alvara Cunchala, který socialisty obvinil, že v procesu ozdravování hospodářství Portugalska nahrávají do rukou kapitalistům.

Veřejný zájem vyvolal v Portugalsku rovněž návrat bývalého presidenta a v roce 1974 vůdce vzpoury proti fašistické diktatuře, generála Antonia Spínoly z exilu domů. V dnešním politickém povědomí se jméno Spínolovo spojuje spíše s nezdařeným pravicovým pokusem o puč proti ministerskému předsedovi Goncalvesovi v březnu minulého roku — což byl také důvod, proč Spínola

Mezinárodní přehled

tehdy opustil zemi, a proč tehdejší levicový režim vydal na Spínolu zatykač. Po svém nynějším návratu byl bývalý prezident také dva dny ve vazbě. Podle komuniké branných sil není prý dostatek důkazů, že Spínola byl přímo osobně odpovědný za pokus o březnový puč — i když on sám, jak známo, se odporem ke Goncalvesovu levicovému režimu nikdy netajil, a jeho pro-komunistický kurs označoval za zradu na portugalské revoluci. Tato kapitola však zřejmě není ještě uzavřena, protože portugalské orgány vyšetřují také spojení Spínoly s takzvaným pravicovým demokratickým hnutím pro osvobození Portugalska. Toto hnutí Spínola sám v lednu sice prohlášením z exilu rozpustil, ale je možno předpokládat, že jeho osobnost i nadále zůstává katalyzátorem snah a nadějí mnoha pravicově orientovaných Portugalců.

NUTNOST SMÍRU

Novou dimenzi dostává spor mezi Řeckem a Tureckem o to, která strana má právo na potenciální podmořská ložiska ropy v Egejském moři, a zda nyní turecká výzkumná loď Simsik spolu s jinými plavidly v této oblasti porušuje řecké výsostné vody. Také touto problemati-

kou se zabývali v holandském hlavním městě ministři zahraničních věcí Kissinger a van der Stoel. Po několikahodinovém jednání a před odletem do Spojených států Henry Kissinger sdělil novinářům, že podle názoru obou mužů — přičemž holandský ministr zahraničí je současně nynějším předsedou Společného evropského trhu — musí Řecko a Turecko využít všech mírových cest k vyřešení svého sporu, protože srážka by znamenala katastrofu nejen pro obě strany, nýbrž i pohromu pro Atlantické společenství, k němuž Řecko i Turecko patří.

WILLY BRANDT V PRAVDĚ

K nedávno uplynulému výročí helsinské konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě se vyjádřili také vůdcové obou hlavních politických stran v Německé spolkové republice, předseda sociálně-demokratické strany Willy Brandt a předseda opoziční křesťansko-demokratické strany Helmut Kohl. Brandt v interview sovětským listem Pravda vyslovil své zklamání nad dosavadními výsledky helsinské konference a řekl, že její vliv na mezinárodní politiku byl omezenější, než se zdálo žádoucí. Podle jeho slov by nebylo správné znevažovat výsledky této konference. "Oprávněna je nicméně otázka," dodal bývalý západoněmecký kancléř, "zda dotyčné vlády vynaložily dostatečnou energii na provádění dalších opatření." Předseda křesťansko-demokratické strany Kohl soudí, že helsinská konference neúčinně Evropu bezpečnější a že nejméně přinesla především Němcům. "Ovzduší mezi oběma německými státy se stává stále mrazivějším a východní Německo se chová tak, jakoby helsinský Závěrečný akt nebylo podepsalo", prohlásil Kohl. To byla nářka na bezohledné používání střelných zbraní východoněmeckými pohraničníky a na řadu incidentů, k nimž nedávno došlo na hranicích mezi oběma německými státy.

K SITUACI V POLSKU

Mluvčí polské vlády Janiurek dementoval ve Varšavě na tiskové konferenci zprávy některých západních novin, podle nichž si demonstrace proti ohlášenému zvýšení cen — k nimž došlo 25. června v Radoni — vyžádaly 17 lidských životů. Mluvčí vlády popřel, že by policie byla použila ručních granátů. Podle Janiurky přišli za demonstrací v Radoni o život dva účastníci, kteří byli rozmačkáni, když se jejich druhové pokoušeli vystavět barikádu.

Janiurek dále udal, že — v souvislosti s případy narušení pořádku bylo dosud odsouzeno 53 osob; jde, podle něho vesměs o lidi, kteří byli postaveni před soud pro kriminální delikty. Vládní mluvčí ujistil, že nikdo v Polsku nebude postaven před soud pro účast na stávkách anebo pro přítomnost na ulici v době, kdy došlo k srážkám mezi demonstranty a policií. Rozsudky, jež byly podle Janiurky vyneseny po normálních soudních přeličeních a nikoliv před zvláštními soudy, jak se někde psalo, nebyly ještě právní platnosti a odsouzení se proti nim mohou odvolat. Žádné zvláštní soudy, že v Polsku už od roku 1950 neexistují, pokud existovaly předtím, zabývaly se jen válečnými zločiny. Vládní mluvčí ve Varšavě v dalším uvedl, že se v souvislosti s demonstracemi — budou ještě v Polsku konat individuální procesy, například pro obvinění z krádeže. Kdo kradl nebo páchal škodu na veřejném vlastnictví či dopravních prostředcích, musí být na podkladě platných ustanovení soudně pohánán z odpovědnosti. Janiurek však výslovně popřel, že by mělo jít o procesy politické. Polský vládní mluvčí mluvil dále — o tom, že 25. června — jak řekl — několik "promilí pracujících" přerušilo práci — což prý je "jiná záležitost". Těm, kteří to učinili, se to — podle jeho slov — nezazlívá, protože "neporozuměli politice vlády". Janiurek tedy mluvil o 53 odsouzených. Oficiál-

ně byly zatím oznámeny jen rozsudky nad třinácti účastníky protestních akcí. Na otázku, proč nebyli k soudním přeličením připuštěni žádní pozorovatelé západního tisku, vládní mluvčí Janiurek odpověděl, že procesy byly a i v budoucnu zůstanou veřejné. Že je však v kompetenci soudů a nikoli v kompetenci vlády, aby rozhodly, kdo bude mít přístup do soudního sálu a kdo ne.

Před dvěma týdny přišla polská vláda s novými revizovanými návrhy, podle nichž se letos bude vzestup cen týkat jen masa, masných výrobků a drůbeže.

Podle těchto nových návrhů má jít o zvýšení cen v průměru o 35 procent, což je přibližně jen polovice původně plánovaného zdražení. Problémy spojené s neutěšenou polskou hospodářskou situací byly i předmětem Gierkových porad s Leonidem Brežněvem za jeho návštěvy v Sovětském svazu.

BOUŘLIVÉ IRSKO

Za vyhrocenou musí platit opět situace v Severním Irsku, kde o pátém výročí opatření proti potenciálním stoupencům teroristického hnutí — opatření, která byla už před jistou dobou zrušena — organizovala ilegální Irská republikánská armáda atentáty i pouliční výtržnosti. Cílem je dosáhnout zachování statutu politických vězňů pro řádně odsouzené aktivní teroristy. Britský ministr pro Severní Irsko Rees však oznámil, že se teroristé, ať už z toho či onoho tábora, nemohou dovolávat žádných privilegií. Bouře měly za následek řadu mrtvých.

KREML HUBUJE

Sovětská vláda podala Washingtonu stížnost na to, že izraelské námořní hlídky v mezinárodních vodách Středozemního moře protiprávně zadržují, šikanují a prohlédávají cizí lodě. Izrael prohlásil, že neorganizuje žádnou blokádu Libanonu, nýbrž jako vždy hlídkuje ve vlastních výsostných vodách, aby se chránil před potenciálními vyloďovacími akcemi a sabotážními činy Palestinců.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest roků

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnosu od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připisujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

ŘÁD KOMNA 358 Č. S. A., TRENTON, NEW JERSEY
ZVE KRAJANY A JEJICH PŘÁTELE NA

II. PIKNIK

v neděli, 12. září 1976 v American-Czechoslovak
Farmer's Club, Hankins Rd., Hightstown, NJ

(NJ Turnpike Exit 8 (Hightstown) po Rt. 33 směrem k Trentonu 1/2 míle od spojení Rt. 33 a Rt. 130, naproti Windsor Manor).

Začátek v 1 hod. odpo. • Vstupné \$1.00, děti do 14 let neplatí Vepřová-knedlík-zelí bude zaručena jen předplatitelům. (Dospělí \$3.50, děti \$2.00). Šeky pište na Řád Komna a zasilejte: Jar. Zběhlík, 71 Elton Ave., Trenton, NJ 08620, tel. (609) 585-5571. Přijďte se pobavit za každého počasí (v sále či venku) s celou rodinou. Občerstvení. Hry pro děti i dospělé. • Přijďte s námi uvítat Miss National ČSA Marcelu Ouředníkovou

A "šéf" mlčí . . .

Kdybych oplýval laskavou romantikou Boženy Němcové, nadčasovou fantazií Jules Vernea a obdivuhodnou vizí H. G. Wellse, napsal bych pohádkový horor o tom, jak se v zemi Kdesi usneslo neodpovědné hejno mnohohlavých draků s drzostí jen sobě vlastní požadovat sobě za obět' dívku jménem Mírumilena, jak zbrkle udatný Honza Všeobecný byl podle očekávání netvory pozřen sežráním, když se jim postavil s tvrdohlavou urputností v cestu, aby učinil náznak ochránění života předhozeného děvčete a jak Ústřední výbor drakohlavců převzal na základě zračích orgií vládu nad oním kouskem světa. Vystrašený lid musel pak sejmout radostně z budov černý flór, jímž bylo místo na důkaz krizového období zahaleno, musel denně ještě radostněji předkládat ÚV k sežráním další etnostné panny, musel se libě usmívat a děkovat za bratrodračí pomoc z paměti naučenými citáty.

No, a potom to šlo všechno ráz na ráz podle všeobecně platných dračích zvyklostí a na kopci byl zvonec a hororu není a ani hned tak konec nebude.

Jako další All Stars tohoto prapodivného hovorů je možno jmenovat postavy, jejichž nazírání na vzájemné lidské vztahy jsou poněkud poznamenány schizofrenickým nedostatkem kontroly vlastního rozpoltěného jáství a jejichž výskyt ve volné přírodě by dobrý přítel českého národa, Josef Švejk, musel vyložit jako patologický následek sexuálního pohnutí nesvěprávých jedinců.

Leč odložme nemístný pokus o romantiku a podívejme se pravdě tvrdě a pevně do očí prostým výčtem faktů, které ovládly vývoj na tomto světě, na který je prý krásný vzhled, jak se píše v jedné sokolské písničce.

Organizace, která měla za úkol hlídat dění na této planetě jako celosvětové jednotný četník, se ukázala být skleroticky neschopným spolkem, ve kterém převzala postupně většinu tzv. Třetího světa, řízená totalitními — diktátorskými a jinak autokraticky akrobatickými režimy. Jako poslední hit se nese pralesem volání po odvolání práva véta v Radě bezpečnosti. Běda, Rusalko bledá!

Asi dvoutuctový zbytek zemí se skutečně demokratickým zřízením je odkázán na libovůli, náladu a blahosklonnost těch, kteří místo, aby nasýtí hladem nateklá břicha svých poddaných, nakupují raději zaručeně smrtelné zbraně, aby jejich pomocí uhlájili svoje vlastní luxusní pozice proti vůli a zájmům vlastního lidu a ostatního světa, jakož i vzdor zásadám, ze kterých Anno dazumal UNO vznikla.

V pořadí čtvrtý šéf této organizace vládne sice třicetitisícíhlavému aparátu, ale všeobecné výsledky práce jsou tak mizerné, že nad roz-

hodnutím zůstává jednomu rozum stát a diví se, jak může ještě dnes existovat, doporučovat a chránit, když s opovržením hodnou drzostí permanentně odsuzuje právo a žehná bezpráví, když se nedokáže postavit proti světovému terorismu, vyděračství a homocidní zločinnosti.

Když si hraje nějaký chlapec ve Spojených státech na ulici se špuntovkou, odsoudí Rada bezpečnosti neprodleně tuto prkotinu jako nebezpečnou a zločinnou zneužívání dětí ve prospěch zvyšování celosvětového napětí, jako hrubý pokus o obnovení studené a zločinné zneužívání dětského roztoužení z Helsinek. V důsledku usnesení RB zastřelí pak bdělí sovětsko-němečtí pohraničníci každého, kdo by jen pohledem zavadil o koncentračnícké dráty, protože "my jsme žádný Pakt čtyř nepodepsali!", splašení arabští teroristé se rozletí ze své lybijské základny do celého světa a provedou hromadné vraždy nevinných lidí, protože podle arabského názoru není nevinných lidí na světě kromě Arabů, sovětských farizejové pohrozí svým západním věřitelům vymyšleným citátem z Lenina, že na základě marx-leninské vědecké teorie platit dluhy kapitalistům je zločin na proletariátu, přesunou svoje válečné lodě ještě

blíže ke břehům souchotinářské Evropy a nakoupí dalších 20 milionů tun obilí od západních sedláků, rolníků a chalupníků, jedním slovem kulaků. A samozřejmě na dluh, na co jiného!

Vraždy na lidech sousedních zemí se dříve trestaly válečnými výpravami, protože si tehdejší vladaři říkali: já ti dám, partěko hubená, abys mi zabíjel robotníky! Vzal kuši, tarasnici, cep a palcát a šel vrahovi rozbít lebku a ohněm poznamenat několik osad, aby bylo na první pohled patrné, že se stala vezdejší odplata, aniž se hrozilo tresty věčnými a časnými — což je, bylo a bude stejně pro kočku.

Ani papežové tehdejších, inkvizicemi prosáklých časů netratili zbytečného slovíčka s nepřáteli církve a naopak zorganizovali křížácká tažení proti nevěřícím a ve jménu Kříže jim vysvětlili, že je pro ně lepší být na onom světě dříve než později, to jest — než by napáchali ještě více hříchů všech stupnic zavržení, což by se protivilo vůli boží a dostali by se do pekliště, což je druhý stupeň pekelného nápravného zařízení.

A nejen králové a papežové, ale i docela obyčejní lidičkové se bránili proti nájezdníkům, lapkům, biřicům a loupeživým harcovníkům. Muž chránil svoji ženu tím samým klackem, kterým ji občas přetáhl, starší bratr sestru, pastýř svoje stáda, pes dvůr pána. Dnes většina světa poskytuje ochranu zločincům, vyznamenává je jako hrdiny a dodává vyhlazovací prostředky všech kalibrů, vyrobených za železnou opo-

nou. Když dá izraelský voják arabskému teroristovi pár faček, je odsouzen jako sprostý agresor. Když nějaký černý drvoštěp pomáhá věznit izraelská rukojmí, je odsouzen stát Izrael z agresivního porušení svrchovanosti země, která se spojila se zločinci. Když pět fašisticko-socialistických států napadne jednu zemi v srdci Evropy a zotročí ji nelidskými zákony pralesa a prerie, potřeše v pořadí čtvrtý šéf ruku nasaze-

nému šéfkovi okupované země a řekne bodře, jak se to naučil v Grinzingu u "letošního": ten nesmysl o sovětské okupaci musí už jednou provždy přestat!

Když druhý ze dvou německých států zastřelí kdekoho se mu zlíbí, Šéf ani necekne, protože, prokristapána, co bych dělal, kdyby mne znovu nezvolili? Šéf by nemohl žít v luxusu, jezdit zbůhdarma po světě a papouškovat formule, které nemají ani hlavu, ani patu, zato ale dik

jeho spojencům platnost a váhu.

Šéf by se měl stát funebrákem a za svoje spolupracovníky by si měl angažovat právě ty, kteří mají dlouholetou praxi v zacházení s nebožtíky vlastnoručně vyrobenými. Jinak bude horor pokračovat tak dlouho, až to někoho omrzí a něco se stane.

A to by bylo konec všech konců, pane Šéfe!

Naj Abyr

KRAJANSKÝ VÝBOR V CLEVELANDU ZVE NA PIKNIK

Je to jeden z nejmladších krajanských organizačních útvarů v Clevelandu, má však za sebou velký kus záslužné práce po stránce sociální, národní i kulturní. Morálně i hmotně přispěl k snazšímu zakotvení velkého počtu poválečných přistěhovalců do Clevelandu a zároveň i mnoha těm, kteří se nalézají v jiných zemích.

Vedoucí činitelé Krajanského výboru pozorně sledují, co se odehrává v Československu a podle toho, oč se v daném případě jedná na to pohotově vhodným způsobem reagují.

Hlavním zdrojem příjmů Krajanského výboru bývá vedle členských příspěvků čistý výtěžek z jeho pikniků. Letošní se koná 29. srpna t. r. na Odd Fellow's Farm v Glenville, O., na který jeho pořadatelé srdečně zvou všechny naše krajany bez ohledu na věk nebo dobu pobytu ve Spojených státech, které jsou dnes společným domovem nás všech.

Jako obvykle, také letos si dali pořadatelé velmi záležet na tom, aby si každý z účastníků pikniku přišel jak se říká "na své". Hudba tam bude hrát k poslechu i k tanci a o dobré jídlo a dostatek nápojů bude též náležitě postaráno.

Léto se ku konci chýlí . . . a takových příležitostí k setkání s velkým počtem osobních přátel, známých a našich krajanů vůbec, zblízka a někdy i z dále, dokonce i rodné vlasti, již letos mnoho nebude. Neopomeňte proto využít této a přijďte v počtu co největším na náš krajanský piknik. Dobře se tam pobavíte a zároveň tím podpoříte záslužnou činnost.

Na shledanou 29. srpna na Odd Fellow's Farm.

R.

LETNÍ PRAHY POHOSTINSTVÍ

Návštěvníkům hlavního města slouží v letošní turistické sezóně 1660 restauračních středisek, ve kterých může místa u stolu najednou obsadit 99.425 osob. Nejvíce návštěvníků láká 560 hlavních stravovacích center, z nichž je 417 restaurací, 57 poho-

stinství, 50 grillů, snackbarů a denních barů, 25 samoobslužných jídelen, 7 speciálních jídelen, dvě nádražní restaurace, jeden motorest a jedna koliba. Vedle toho mají turisté k dispozici 657 společensko-zábavních středisek. Vybrat si mohou mezi 52 kavárnami, 138 vinárnami, 57 pivnicemi a 390 hostinci. Kromě těchto hlavních provozů je v Praze ještě 443 středisek doplňujících stravování a další stravovací služby. Rychlou obsluhu zaručuje 168 bufetů, 153 občerstvení a 28 výčepů piva. Sortiment 94 prodejen polotovarů ocení zejména dočasní obyvatelé autokempů. Potud zpráva z čs. tisku. Naše poznámka: na první pohled by se zdálo, že Československo s otevřenou náru-

VTIPY

• Dříve mohl mladý muž najít ženu, která vařila jako jeho matka. Dnes se mu může stát, že najde takovou — která pije jako jeho otec.

• Povídá vodník Čochtan uklízečce: "Každý máme něco. Vy to gruntování a mně zase každé rok vypouštějí rybník . . ."

• Pádny důvod: Dnes zavře-
no, nejdou nám otevřít dveře.

Č.S.A.

Nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota v Americe jest připravena poskytnouti vám nejvýhodnější druhy životních pojištění plně zabezpečujících vaši ochranu. — Rovněž nabíjíme pojistky poskytující pravidelný starobní důchod jakož i pojistky hypoteční.

Další informace ochotně podají:

RUDOLPH PEŠEK, 145 87 Seventh Ave., Whitestone, L.I. N.Y. 11357 — tel. (212) 767-9746
GEORGE POSPISHIL, 24 West End Ave., Westwood, N. J. 07675 — tel. (201) 664-6511

ANEBO PRIMO:

CZECHOSLOVAK SOCIETY OF AMERICA

"PIONEER OF FRATERNAL LIFE INSURANCE"

CSA PLAZA, 2701 S. HARLEM AVENUE, BERWYN, IL 60402

Telefony (312) 795-5800 — (312) 242-2224

SPORT

• Jihoafríčan John Skinner zaplavával ve Filadelfii nový světový rekord na 100 m v. zp. časem 49,44 vt a zlepšil tak dosavadní "světák" Američana Montgomeryho z 26. 7. 1976 o 0,55 vt. Montgomery jako první plavec na světě "pokořil" hranici 50 vteřin.

• Zlaté olympijské medaile musí dodatečně vrátit vzpěrači Kaczmarek (Pol.) a Bulhar Christov, stříbrnou další Bulhar Blagojev, protože při antidopingových testech byly u jmenovaných v krvi zjištěny stopy zakázaných anabolik. Pro tentýž přestupek byli na OH diskvalifikováni Američan Gribaldi — Švéd Norrbak a Českoslovák Pavlásek.

• Sovětský olympionik Němcanov, který v průběhu OH požádal kanadské emigrační úřady o poskytnutí politického azylu, se vrátil do SSSR.

• Na olympijských hrách tělesně postižených v Torontu při účasti 32 zemí zvítězili reprezentanti USA se 62 zlatými, 38 stříbrnými a 45 bronzovými medailemi před Holandskem 45-25-17. Ve finále v košíkové USA porazil Izrael 59-46. Nejúspěšnějším účastníkem her byl 18letý Arnold Boldt ze Saskattonu. Jako tříletý přišel o nohu a na OH vybojoval dvě zlaté medaile — ve skoku vysokém výkonem 186 cm a ve skoku dalekém.

Všechna žest!

• V SSSR byl 14. srpna t. r. uveden v život nový druh sportovní loterie, tzv. "Sportovní sportlotto", v níž má sázející uhodnout 5 ze 36 čísel. Loterie má přispět k financování výstavby sportovních zařízení XXII. OH v Moskvě. Koncem každého týdne se budou losovat čísla vždy ve dvou tazích. Nejvyšší výhra činí 5000 rublů, nejnižší 3 ruble. Jak se zdá, státní pokladna "dělníků, rolníků a pracujících inteligence" k výstavbě olymp. areálu v Moskvě a Talinu mnoho nepřispěje. "Lid" si všechno radostně zaplatí sám.

Propleteneč s medailemi

Na XI. OH 1936 v Berlíně získal sokolský borec Alois Hudec za cvičení na kruzích zlatou medaili, kakakáři Syrovátka a Mottl další dvě. Stříbrných vybojovali čs. reprezentanti celkem pět: Herda a Klapuch v zápase řeckořímském, družstvo čs. gymnastek, Pšenička ve vzpírání a Karlík v kajaku. Bronzovou medaili dostal Jaroslav Kříčka za hudbu a čs. tým v nejtěžší jezdecké disciplíně military. Členové družstva V. Procházka, J. Dobeš a O. Bu-

reš sice medaile přivezli domů, ale v olympijských historických análech držitelé těchto medailí uvedení nejsou.

Jak k tomu došlo? Military se konala ve dnech 13.-16. srpna 1936, trat' měřila 36 km a byla vůbec nejtěžší, která se kdy na OH jela. Čtvrtý úsek Cross Country byl postaven na vojenském cvičišti v Döberitz, měl 36 překážek, z nichž nejzákeřnější byl čtvrtý skok do rybníka. Nečekaný déšť zvedl jeho hladinu a tak se tato překážka stala osudnou pro většinu závodníků. V. Procházka na koni Harlekýn a J. Dobeš na koni Leskov absolvovali tento úsek dobře. O. Bureš zde měl pád, právě tak jako dalších 27 jezdců a kůň Mirko mu utekl. Bureš jej chytil až teprve daleko od překážky a v domněnku, že je vše beznadějně ztraceno, jel s koněm pomalu do stáje.

Vedoucí čs. družstva byl ale dobře informován o průběhu závodu, věděl, že většina ostatních jezdců zůstala viset na trati, dostihl Bureše a poslal jej znovu na dráhu, aby pokračoval. Bureš skutečně dokončil zbývajících 32 skoků bez chyby, ovšem bodová ztráta za čas byla velká. Z 50 jezdců dokončilo pouze 20 a jen 5 tříčlenných družstev, mezi nimi i ČSR jako pátá.

Třetí disciplína, skok, se konala na hlavním stadionu v Berlíně. Hry uváděla podle tradice Velká cena ve skoku. Naši jezdci i koně absolvovali tuto disciplínu výborně a v této třetí části military byli dokonce nejlepší.

Bulhar Senov nedodržel na parkuru předepsanou dráhu, byl diskvalifikován a tím se čs. družstvo i přes ohromnou ztrátu dostalo na 4. místo. V zápětí nedodržel předepsanou dráhu i Polák Kaweckí, ale ten vzdor všemu očekávání diskvalifikován nebyl. Jelikož byl jedním z posledních startujících, byl ihned vyhlášen výsledek soutěže jezdců i družstev a provedeno slavnostní vyhlášení vítězů a udělení medailí. Zvítězilo Německo, druhé bylo Polsko a třetí Anglie. Čtvrtá a tudíž bez medaile ČSR. Vedení čs. výpravy podalo ještě během předávání medailí proti výsledku protest, který byl kladně vyřízen a polský tým byl dodatečně diskvalifikován, Československo i bez slavnostního aktu získalo bronzové medaile a diplomu. Zdálo se, že je vše v pořádku.

O čtyři měsíce později se konalo výpočetní zasedání FEI (Mezinárodní jezdecká federace), které mj. řešilo z pověření polského MOV odvolání proti čs. protestu. Zasedání FEI rozhodlo ke všeobecnému překvapení v náš neprospěch s odůvodněním, že přestupek polského jezdce "nebyl tak velký", aby bylo nutno diskvalifikovat celé družstvo, i když se tak v naprosto stejném případě Bulharsku stalo. Zároveň však mudrci FEI rozhodli, že čs. jezdci Procházka, Dobeš a Bureš si mohou bronzové medaile ponechat, ale oficiální výsledek bude pro všechny časy znít: Německo, Polsko, Anglie.

Jisté je, že tehdejší rozhodnutí FEI bylo ovlivněno po-

litickým tažením proti Československu.

Za dva roky došlo k obsazení sudetského území a zřízení slovenského státu. Za dalšího půl roku byl zřízen protektorát Čechy a Morava. Beckovo Polsko se tehdy také přizivilo.

Jan Dán

Zajímavá čísta z XXI. olympiády v Montrealu

Největším překvapením XXI. letních olympijských her v Montrealu byli bezpochyby sportovci Východního Německa, kteří se v celkovém pořadí národů dostali za Sovětský svaz na druhé místo. Statistikové pak zjistili, že jedna jejich medaile připadá na 189.000 občanů. Pokud se však týká hodnocení podle počtu obyvatelstva, pak jsou na tom ještě lépe, než východní Německo pouze Bermudy které získaly bronzovou medaili v boxu a tato medaile připadá na 45.000 obyvatel. Československo je v tomto hodnocení na 18. místě — jedna medaile připadá na 1.800.000 občanů, ještě však lépe, než Sovětský svaz. Ten je s 1.890.000 obyvateli na jednu medaili 19. a Spojené státy s 2.200.000 obyvateli na jednu medaili až na 22. místě.

Karel Václav Rais

Literární historie už dávno ocenila, co je v Raisově díle hodnotného i z hlediska uměleckého výtvaru, jeho dialog, jeho umění charakteristiky, zajímavost jeho typických a přitom individuálně odlišných postav, jejich psychologie, lidská moudrost, víra a nadšení, jeho líčení přírody Podkrkonoší a Českomoravské vrchoviny co do krásy, bohatství, chudoby a záludnosti, neštěstí a zklamání. Čtenář miluje tohoto autora především pro hřejivé teplo jeho osobnosti, pro jeho jas a optimizmus, působící tím léčivěji v díle, kde je i tolik chmurného, smutného a nuzného. Se spokojením, ba skoro blaženým úsměvem čteme jeho Zapadlé vlastence, Západ a Pantátu Bezouška, v nichž se Rais snažil vytvořit lidi dobrého srdce, obětavé a vlastenecké.

Dovedl však ve svých románech a povídkách rozhořčeně a ostře ironicky odsoudit bezcitnost, lakotu, sobectví některých svých venkovských postav. Jeho přátelé, prof. Josef Thomayer, spisovatelé, básníci a malíři Jirásek, Sládek, Winter, Aleš, Herrmann o něm mluvili jako o člověku hluboce lidském a skromném. Ani se nechce věřit, že Karel Václav Rais je už padesát let po smrti. (Pozn. red.: *4. 1. 1859 v Lázních Bělohrad, + 2. 7. 1926 v Praze).

Jan Dán

Čest pro české sportovce

Na trávníku Bílého domu; v přední řadě jsou oba slavní Vobořilové, druhý zleva Tonda, druhý zprava Miloš.

Zvláštní pocty se dostalo českému sportovci, krajanu a exulantu Miloši Vobořilovi. Jako stále aktivní sportovec, zejména v lyžařském oboru — je členem správní rady US lyžařské asociace a velký propagátor Biathlonu — (což je kombinace běhu na lyžích a střelby) byl Miloš Vobořil pozván počátkem července do Bílého domu. Tam dostal pozvání, být jedním z osmi běžců štafety prezidenta Spojených států Geralda Forda do Montrealu k zahájení olympiády.

Neúnavný sportovec Miloš Vobořil nebyl v prezidentově slavnostní štafetě jediný příslušník československé etnické skupiny: dalším členem byl — jeho vlastní syn. Mladší ze dvou chlapců Miloše Vobořila, Tonda, byl odkomandován z Fort Carson, Colorado — kde je četařem u lyžařského pluku, do Bílého domu a také jmenován členem štafety prezidenta USA. Tonda je nejmladším členem národního amerického mužstva biathlonu a jako takový běžel z Washingtonu do Philadelphie. Štafe-

ta vyběhla z Bílého domu v půl deváté ráno a mladý Vobořil dorazil do Independence Hall ve Filadelfii v jedenáct večer. Stošedesát mil uběhl za čtrnáct a půl hodiny — což je průměr 10 mil (16 kilometrů) za hodinu.

"Každý jsme běžel úseky po pěti milích — čtyřikrát za den — a bylo vedro", vzpomíná Miloš Vobořil. "Pro mne to byl nezapomenutelný zážitek a velké vyznamenání... Z Filadelfie běžela štafeta přes West Point a na sever po silnici číslo 9. V sobotu a neděli jsem ještě pomohl běžet z Albany do Lake George dalších dvacet mil. Všichni se divili, že 'starý' chlap tak ještě běží..."

Tak čestí sportovci byli zastoupeni v jubilejní "Bicentennial" štafetě amerického prezidenta na montrealskou olympiádu! A navíc: Tonda Vobořil, jako jediný člen US biathlonového týmu dostal od prezidenta Forda Presidential Fitness Citation — protože ze 450 členů US armády měl nejvyšší počet bodů po třiceti těžkých zkuškách.

DARY ČESKÉ ŠKOLE V ASTORII

Příznivkyně Čes. Obč. Dobr. Spolku \$150, po \$50.00: Charlotte G. Masaryk Society, N.Y., Fourth Federal Savings and Loan Association of N.Y., American-Czechoslovak Sport Club; pan a pí. Otto Kučera \$25.00; Sokol Fuegner, L. I. \$10.00. K uctění 95. narozenin p. A. Pudicha věnuje p. a pí. Wm. Příbil \$10.00. Následující věnovali dary k uctění památky dobrého přítele a spolupracovníka: po \$10.00 p. a pí. Raymond Burns a Jim & Catherine Preston z Willington, CT; po \$5.00 Ed Babor a Pat Koval, p. a pí. Ed. Hochner a Stanley a Zdenka Soukup.

K uctění památky naší drahé předsedkyně pí. Anny Podhajske věnují sestry: A. Varmuža, A. Šantora, K. Holoubek, E. Kluck, Z. Soukup, F. Sýkora, M. Unger, M. Osina, jakož i přátelé pí. Marie Provazníkové a p. F. Filip celkem \$38.00. V upomínku na pí. Annu Miškovou věnuje sestra Holoubková \$2.00. Všem dárcům srdečně děkuje

Školní rada

Přihlašte se

Zprávy SVU — Společnosti pro vědy a umění dostávají členové zdarma, nečlenové je mohou objednat za 5. dol. ročně na adrese: 2067 Park Road N. W. Washington D.C. 20010.

SRPNOVÉ ZAMYŠLENÍ

Když se rozbije televize, v rádiu praskne tranzistor, osička rotoru magnetofonu se zasekne a unášecí talíř gramofonu se z neznámých důvodů přestane točit, když hudební talent je pro nás španělskou vesnicí, manželka je s dětmi kdesi na táčkách, nebo není do počtu uživatelů bytu započtena, když je telefon vypnutý a zvonek u dveří nefunguje, když na čtení už není vidět a svítit nelze, protože se v poslední žárovce přepálilo vlákénko a svíčky také došly, můžeme se v klidu a konečně zamyslet.

Průběh rozmyšlení je možno rozdělit do tří etap: úvod, stat' a závěr. V úvodní fázi se mihají myšlenky jako auta na dálnici, jedna stíhá druhou, vracejí se i ty nejzazší štěky vzpomínek na události, děvčata a syzyze, objeví se interiér oblíbené kavárničky či útulného baru, nebo chata na milém místě, známá řeka a kus lesa, stará rozviklaná tatrovácká žehlička nebo ajrovka ciliilink, potrhány sešit Rodokapsu s příhodou o křížovém Pete, nebo starý slabikář s větou první obtížnosti MÁMA MÁ a MÁ MÁMA MÁ, učitel, první láska, oči rodičů a nakonec strašně zamotaný zmatek, který nelze za žádnou cenu rozezmatkovat.

Z těchto zamotaných polotovárů se nějakou zvláštní mocí vykřeše obrázek současné skutečnosti, se svým prostředím, problémy, osobami, činy, skutky, omyly, velikášstvím a plány. Člověk si uvědomí svoji pozici, zasazenou do dobře prohojené země, s uspokojením si pohladí vysloužené epulety a frčky, povýšeným pohledem překontroluje do pološera ponořený stabilní i mobilní majetek. Vztáhne ruku po skleničce Johnnie Walker a maně se ušklíbne, protože mu hlavou proletí televizní gag: den odchází, Johnnie Walker přichází, zachroptí vlastním uspokojením nad blaženým blahorodím své osobnosti a přivíe ještě úžeji oči.

I myšlenky se zúží a ve škvíře pohledu do jejich centra se vynoří nejdiskutovatelnější otázky: proč jsem tady, co tu chci a jaký smysl má moje vlastní a dobrovolná národní exkomunikace. Proč jsem tady, to si snad nemusím opakovat. Případ je jasný, ale připomenout si ho musím. Snad proto, abych si znova zopakoval, byť i jen ve zlomku vteřiny — všechny ty události, nepravosti, zlovolnosti a hrubství, které mne vyhnaly za dveře mé vlastní země a které musí bezpodmínečně, vždy a všude pochodovat přede mnou jako výstražné memento setrvalého pokusu o otrocké odlidštění lidstva.

Co tu chci — to je už složi-

tější. Chci zde žít, protože zde musím žít, jelikož by jiné prostředí nevyhovovalo. Jsem v bohulibé krajině, která se vyznačuje jakýmsi nepřerušným, pokračováním toho, co mi bylo doma právě tak blízké, jako teď tady, jen a tím rozdílem, že se mohu hřát pomyslením nad přehrášlím manipulovaného demokratizmu. Říkám si v duchu — člověče, vždyť kromě trestních činů smíš všechno, dokonce i jako cizinec lát panovníckému rodu, činit trpké výčitky vládě a vládám, nactiutrhát úředníkům a papalášům, s výjimkou ukližeček, na které si ani příslušník té nejkonzervativnější strany netroufne.

Z této laguny vypluje jako prvorozený přízrak exil s celou svojí podstatou, exilovými zvláštnostmi a úpadkem. Podstata exilu je dána exilovým statutem prazvláštních zvláštností, na které zvyknouti si lze jen s obtížemi, doprovázenými chytáním se za havu, jejím kroucením téměř k ukroucenosti a primitivní snahou o experimentální odvrácení a odvrácení exilové inflace, neboť není, zaplat' Pán Bůh, války a bez války je exil, bohužel, pravzorem mlácení prázdné slámy.

Co je to všechno platné, že mi listonoš přinese docela veřejné tiskoviny, které vznikly díky práci obětavých rukou a hlav několika pracovníků, když však se v jejich jádru a útrobach nedočkám to, co bych chtěl vědět, protože jeden vydavatel cenzuruje to, jiný zase ono, třetí cenzuruje oboje, čtvrtý se bojí uveřejnit zprávu o titulu nějaké knihy, napsané člověkem, který byl kdysi metlou domácí společnosti, u pátého vyvolává byt' i jen mlhavý obraz královské hry urputný amok, šestý při pohledu na črt nějakého jména zezelená, zbledne, zapotí se studeným potem a probírá se do stoupy vlastní schopnosti, protože se neodvážá bez příkazu předsedy, fotografovaného ze všech stran a ve všech labilních i stabilních pozicích, černobíle i barevně a na všech formátech udělat tečku za větou, i když se již dávno kleslo hlasem.

Co je mi to všechno platné, že na mne pomalu z každého plakátu kouká nějaká nahatá slečna, paní nebo kosmetickou lučavkou omlazená babička, že z novin na mne vyskakují nejpikantnější a polopitomé senzační hovory o všelijakých těch urozených narkomanech, kteří v životě nepřeložili stéblo křížem a kteří nikdy neměli čas na to, aby prožili kus pravého, nefalšovaného, obyčejného života a kteří se bláhově domnívají, že ten jejich způsob života je předurčen k

následováníhodnému příkladu pro těch osmset milionů lidských prvoků, kteří se kromě bídy ještě ničeho do sytosti nenajedli, že v kiněch hoří mrakodrapy a přes celé promítací plochy se vypínají technikou podložené a tudíž statečné prsy, jakož i širokouhlé pohlavní krajiny, že vždycky a všude zvítězí právo nad bezprávím, že zloduch to vždycky odnese olověnou smrtí smrt'oucí, kdežto zástupce práva všechno postřílí, postřílí a dostřílí, takže pravda jasně zvítězila, leč bohužel jen na plátně, jako ukázka odstranujícího kýče, který nemá se životem ani zbla společného. Jen o kus dál vlaje ale toto krásné heslo v nefalšované skutečnosti vysoko nad bývalým sídlem králů a panovníků, které dnes vystřídal typ generálních tlustokožců, zapanečovaných ostnatým drátem dogmatických triků, kdy prapý opak je zpravidla pravdou a pravda sama o sobě je bučením, kýháním — chrochtáním a špelunkařením přetvořená k nepoznání, protože jen taková forma může být součástí jejich zlomyslné budoucnosti, jejich vysněného pokolení a jejich spiknutí proti všemu a všem i proti sobě samým a svým poddaným.

Avšak zamyšlení se nedá zastavit. Je třeba si uvědomiti, že i v tomto svobodném prostředí se daří způsobům, které patří dávno na bleší trh. Nemám rád vztyčený, zkosnatělý, hyerogifický ukazováček, mífící na moje čelo jako dělo. Nemám rád všechny ty ukazatele, které končí notoricky ve slepé uličce pohřebiště nadějí. Nemám rád zakaboněné, přísné tváře všelijakých těch prezidentů, ministrů, velvyslanec-kých excelencí, předsedů a generálních tajemníků, kteří v dětinské radosti vlastnoručně sobě přidělené důležitosti a "rádobymoci" cvrkají kuličky do bezedného důlku a slastně si šepotají: "Ejhle-vězte, pastuškové! Cvrkli jsme a protože se kulička nevrátila, docvrkli jsme — takže cvrkáme opět a zase. My budeme cvrkat i nadále, bratři, neboť jsme očividně docvrkli." Krleš!

To všechno je hrách, házený na stěnu pancéřové tvrže všeobecné nevšímavosti a nepohodlnosti. Název jakéhokoliv exilového podniku je druhou stranou vzat do ohně propagandistické palby jen proto, protože si toho jejich zlořečená propaganda zákonitě vyžaduje. Založím-li klub "cvrkavců", dojdou u protivného rudobarevného režimu stejné odezvy, jako kdybych založil "klub odpůrců cvrkání." Všechny druhy cvrkání lze propagandisticky využít, dokonce i těch — které vůbec neexistují. Kdo

chce psa bít, vždycky si klacek najde.

A připočteme-li k exilovému zvyvání duchů někdy i dost nevlidnou a stereodogmatickou formu opravy slova — činů, myšlenek a celých vět, pak je míra dovršena. Stoupá nebezpečně krevní tlak a ukazuje se chronická bezmocnost právě těch, kteří se sice nezalekli životních a existenčních potíží a přestoupili na víru svobody, demokracie, volnosti, rovnosti a bratrství, mající za sebou dvacet let bolševického koncentráku všech typů, ale kteří jsou předem dáni do dogmatické klatby, ne proto, že by snad nepozdravili u vrbiček, ale proto, že by u těch vrbiček chtěli zdravít více, než je v kraji zvykem a třeba i formou, která není v oficiálním seznamu archaických zvyklostí.

V závěru nutno poznamenat, že pravým příčiněním exilu není nečinnost, ó ne! Pravý opak je pravdou. Je třeba hodně pracovat, hodně se přičiňovat, hodně nahlas se ozývat. Je třeba se ozvat tam, aby byla odbourána hloupost v praktickém pro-

vádění směrnic o udělování státního občanství. Je třeba vtloukat laxním a ležérním exulantům do hlavinky, že český a slovenský jazyk by měl být v dalších generacích uchován a uchováván, že česká a slovenská kniha by měla zaujímat v domácích knihovnách nejpřednější místo, že knihy, které vycházejí v exilových nakladatelstvích by měly být nezištně, zadarmo a s nadšením propagovány, že by jednotlivé exilové noviny měly bezplatně uveřejňovat oznámení podniků, pořádaných exulanty pro exulanty, že je třeba přejít od krajanství ke spoluobčanství, ať jsme na kterémkoliv místě na světě. Je třeba nekonvenčně spojit exil v jednotlivý neorganizovaný celek, ve kterém hlavním poutem by byl jenom a pouze společný původ, bez politických frází, bez osočování, bez prohníklých a sklerotických předsudků a bez toho protivně vztyčeného ukazováčku, kývajícího se ze strany na stranu jako perpendykl prastarého orloje, odměřujícího už dávno zašlý čas.

Jan Ryba

Hranice proti svému lidu . . .

(Dokončení ze str. 1.)

To vyniká dokonce obrovsky, ve srovnání se Sovětským svazem, stále a velmi značně to však pokulhává za odpovídajícími čísly sousední Spolkové republiky. A protože vnitropolitické poměry jsou nadále tuhé a netolerantní, tisíce lidí stále ještě různými oklikami přecháží — další tisíce odvážně žádají povolení k vystěhování.

Nicméně východoberlínský režim může nápad se zdí považovat za své štěstí a domnívat se, že tak vlastně zachránil svou existenci.

Mohutně organizovaný státní sport — a jeho nesporné úspěchy — se staly prostředkem, jímž NDR mohla na sebe vskutku upozornit svět. Zdálo by se tedy, že východoberlínská vláda by mohla být jak ve vnitřním, tak i mezinárodním měřítku tolerantnější.

Kupodivu, opak je pravdou. Nervozita, a jakýsi až neuvěřitelný komplex trvají. Východní Berlín se tváří a jedná, jako by byl skoro v nějakém válečném stavu, neustále někým ohrožován, neustále si vymýšlí důvody proč musí být v plné polní. Skoro 170 lidí bylo od roku 1961 zastřeleno u berlínské zdi a nebo na hranici. Každý drobný incident se vykládá jako agrese, či provokace, rok po Helsinkách to má stále za následek nesmyslné vraždy. Tato zed' je necivilizovaná.

Evropy nedůstojná hranice proti vlastnímu lidu. A tak jsme svědky paradoxu, že ve chvíli, kdy východoněmečtí sportovci získávají ve světě

zasloužený obdiv, jejich vlastní vláda se stará o to, aby to nebyl obdiv k východoněmeckému státu. A nelze se pak divit ani karikaturám, jaké se třeba za olympiády objevovaly v demokratickém tisku. Na jedné z nich byla zed' a strážní věže, před tím tabule s nápisem: "Pozor, zde začíná nejsportovnější země na světě". První zlatou získal pro NDR v Montréálu poručík Uwe Potteck ve střelbě pistolí. Hamburský deník Die Welt to ironicky komentoval slovy, že kdyby existovala soutěž ve střelbě na živé cíle, mohla NDR získat ještě mnohé další zlaté.

Patnáct let Berlínské zdi nám připomíná problematiku i pohelské Evropy. Nadále symbolizuje neúspěch komunistického systému vlády, jeho neschopnost existovat v otevřeném světě. A je také výzvou k solidaritě k obyvatelstvu západního Berlína. Svobodný Berlín — jak právě řekl jeho starosta, je a musí zůstat částí svobodné Evropy.

KAREL JEZDINSKÝ

Prastarý most

Ukázaly se zbytky prvního mostu spojujícího labské břehy v Týnci nad Labem, a to po 232 letech. Most postavený v roce 1588 byl ve válce prusko-rakouské spálen v září 1744, a voda pohltila jeho zbytky. Letos, kdy hladina řeky poklesla ve městě asi o půltřetího metru, se zase objevily. Lze po nich přejít až do tří čtvrtin Labe, které je v těch místech 65 metrů široké.

... přece zrádcem nebudu!

"Přislubujte si mně, poručte si mně, vyhrožujte si mně, — přece zrádcem nebudu", to je Havlíčkův později tak čítankový výrok. A když přijde řeč na Havlíčka, ocituje se také něco z jeho epigramů.

Před stovaceti lety, 29. července 1856 zemřela nevšední a vskutku mimořádná osobnost české národní historie. Téměř v zapomenutí a téměř bez přátel. O tři dny později Havlíčkův pohřeb se stal v Praze velkou lidovou demonstrací. Paradoxně to odráží problematiku a tragiku Havlíčkova života, muže — který často bojoval proti všem, aby se nakonec stal legendou zase pro všechny. Byl to krátký život, Karel Havlíček zemřel sotva pětaticetiletý a vrchol jeho životní činnosti spadá do doby, kdy mu bylo sotva třicet. Lidé, kteří za podmínek moudrosti a zralosti považují dlouhou životní zkušenost a tedy stařecký věk, mohli svého času Havlíčka sotva náležitě ocenit.

Onen — vlastně jen mladý Havlíček, to byl bouřlivák asi nervózně prudký, nekonformní a tedy také nepohodlný. Kdeko se dotkl, vlastně i urazil, s kdekým se hádal. Tyl psal o "jakémisi Havlíčkovi" — který se prý vyznačuje "nadutou a jedovatou hryzavostí". Karel Havlíček totiž ostře kritizoval jeho hru Poslední Čech. Až do té doby se čeští literáti vzájemně chválili už za to, že píšou česky. Havlíček vlastně založil českou literární kritiku, když prohlásil, že umění je cosi víc, než

jenom české psaní. V českém životě, politickém i kulturním odmítl oblíbenou zásadu: Nesud' a nebudeš souzen. Div se mě velikosti a já se budu divit tvé... Manžel Boženy Němcové ho honil po pražských kavárnách, aby ho ztloukl, nebyl sám a Havlíček si na svou ochranu pořídil hůl. Šafařík do Ruskapského slovan, že se za Havlíčka stydí, když ten po více než ročním pobytu v carském samoděržaví pochopil hlubokou nepravdivost všeslovanského vlastenectví a jeho stoupence rozzuřil sérií článků pod názvem Slovan a Čech. Hanka — hlavní propagátor carské samovlády v Praze, žádal proti němu ostrý zákrok. Pražské noviny, zejména pak ale Národní noviny a kutnohorský Slovan, to je v letech 1846 až 1851 havlíčkovská žurnalistika a to je vlastní počátek a hned také první vrchol českého kritického a demokratického novinářství. Pro Havlíčka nejsou noviny ani oficiální ani zábavný věstník, ale prostředek, kterým se politika stává věcí veřejnou a jímž jsou činy moci podrobovány kritice. V jednom ze svých prvních článků Havlíček píše: "Veřejnost je hlavní základ všeho dobra v zemi. Zachová-li se všechno jen pod pokličkou — nepodrobena soudu veřejnému, nemůže se nic napravit a tak odsouzení zůstaneme vždy k starému šlendriánu..."

V prvním čísle Slovana připomíná proslulý Sheridanův výrok — "Raději žádný sněm, než žádnou svobodu tisku," a opakuje,

že všechna práva a všechny zákony jsou bez svobody tisku bezcenné. Havlíček — opoziční novinář je logicky také Havlíček politik a plně se to projevuje v revolučním roce 1848. Jenže tu náhle — k překvapení mnoha radikálů — se Havlíček po Palackého boku jeví jako český liberální demokrat a realista, stoupenec reformu i revoluce.

Havlíček — to byl především bojovník proti plané frázi, proti vlastenectví — které se vyžívalo spolkařením, národními bály a posvácností, proti slovanské iluzi obdivovatelů Ruska — kteří nevěděli nic o Rusku a neuměli slovo ruský a na jejich adresu napsal: "Rusko jest země despotická, a my ostatní svobodní Slované musíme se bohužel tohoto vlastního bratra svého co nejhoršího nepřítele varovati". Jenže Havlíček stejně realisticky upozorňoval i na iluze z revolučních hnutí německých a maďarských, které pro vlastní prostředí vystupovaly s demokratickými požadavky, které však právě ve vztahu k Čechům a Slováckům nedokázaly překonat nacionalistickou omezenost. Havlíček viděl lepší cestu v úsilí o demokratický, federální stát rovnoprávných středoevropských národů. Za měřítko poctivosti vlády považoval, aby sama dodržovala zákony — které předepsala

Když byla revoluce poražena a když vídeňská vláda hrubě porušila všechny své sliby, Havlíček se s ní pustil do tvrdého boje a stal se hlavním českou obětí její perzekuce. I v tom je cosi tragicky typického. Byl nyní téměř sám, když bývali radikálové, křiklouni, hurávlavstenci, extremisté zleva i zprava zalezli, propadli malomyslnosti a nebo začali i přímo kolaborovat s Bachovým absolutistickým režimem, nezřídka dokonce Havlíčka zbaběle napadat, že vydráždil národní city.

Z hlediska toho, co se v následujícím století odehrálo, má ovšem Havlíčkova perzekuce i trochu komické rysy. Havlíček byl vyšetřován a souzen, po každé však porotou osvobozen, ačkoli tvrdě napádal největší autority habsburské říše, její vládu i církevní hierarchii, ačkoli se hájil sám a nebral si žádné servítky před ústa. Dokazoval a obhajoval právo na opozici, prohlašoval, že lhát nechce a nebude. Otevřeně napsal, že český národ bude tak dlouho v opozici, dokud jemu vnucená vláda nepadne. Jeden z jeho slavných článků nese název:

Sovětské zbrojení

Vysoký činitel Spojených států prohlásil, že Sověty daly americkým stoupencům tvrdé linie trumf do ruky tím, že rozestavily vyspělé nové střely na pohyblivých kolejích. Každá z těchto střel nesla při zkouškách tři nebo více jaderných hlavíc. Náměstek ředitele washingtonského Úřadu pro kontrolu zbrojení a odzbrojení John Lehman potvrdil obvinění, které proti Sovětům už několik měsíců vznášejí někteří zastánci tvrdé linie v americkém ministerstvu obrany. Nová sovětská raketa "SS-20" je technicky označována za balistickou střelu středního doletu, to je asi 4.800 kilometrů. Není to tedy střela mezikontinentální, takže se na ní nevztahuje žádná dohoda o omezení strategických zbraní. Lehman však nenechal na pochybách, že důkazů o rozestavení nových zbraní bude použito ve vnitřním

sporu ve Washingtonu o strategické zbrojení, což posílí stanovisko tamních kritiků. Sovětská střela se stane faktorem ve vyjednáváních se Sověty, která uvázla v otázce dvou nových zbraní — sovětského bombardéru, který má v Severoatlantickém obranném společenství krycí jméno "Backfire", a americké "křížující střely". Rozestavení střel SS-20 usnadní strategům v Pentagonu tvrzení, že bombardéry Backfire na rozdíl od křížujících střel musí být pokládány za strategické zbraně a tudíž zahrnuty do maximálního přípustného počtu nosičů jaderných zbraní. Nová sovětská zbraň má několikanásobně větší nálož a třikrát delší dolet než americká křížující střela. Podle zpráv Sověty rozestavují nové střely na Dálném východě a jsou namířeny hlavně proti Číně.

Zapomenutý buditel

Všechna moc pochází z lidu. Odmítal oportunismus, ošklivilo se mu přizpůsobování a "všelijaké chytračení a stáčení se na obě strany," které, jak psal — "nyní u nás v Čechách módou býti začíná. Psi ocas jde také prostřední cestou".

Rakouská moc ho nakonec vypověděla do Brixenu v Tyrolích se státním zaopatřením. Mohla tam nakonec vyvrcholit i jeho literární činnost. Palackému Havlíček napsal: "Také zde jsem byl přijat nad obyčej zdvořile, bydlím v hostinci častován od vlády a pravek mi, abych si poroučel čeho se mi zachce, abych si v ničem nedostatek nepřipouštěl".

Byla to perzekuce, ale sotva ji lze srovnat s tím, co se s novináři a spisovateli dělo pod Hitlerovou a Stalinovou kuratelou a co se s nimi v totalitních státech děje ještě dnes. Havlíček odmítl všechny vídeňské nabídky ke kolaboraci či poslušnosti a Palackému o pět napsal, že raději zůstane v exilu, než aby se "v tomto čase podlézavosti a nestydlivosti zahodil a líbal panské nohy". A když mu Palacký vzkazoval, že "mysl národa v kalu všednosti se brodí," odpověděl, že pokud v Čechách je jen několik lidí, kteří věří v zásady, "res victa bude zase res victrix, věc poražená věcí vítěznou."

PODPORUJTE

ČESKOU

NÁRODNÍ

ŠKOLU

Dne 8. osmého srpna t.r. uplynulo 150 let od smrti Josefa Jakuba Tandlera, který spolu s hrstkou vlastenců stál u kolébky prvního českého divadla, Boudy na někdejším Koňském trhu v Praze (od jeho otevření uplynulo letos v červenci 190 let). J. J. Tandler napsal sedm divadelních her, většinou s náměty z české historie; zachovaly se z nich však pouze názvy. Podle německé předlohy (F. Fischer) pořídil jeden z prvních českých překladů Shakespearova Hamleta. Je také autorem spisu o korunovačních obyčejích českých králů a "Dokonalého jednatele nebo zemského advokáta", který pro značnou oblibu dosáhl tří vydání. J. J. Tandler byl pohřben na malostranském hřbitově v Praze-Košířích, kde jeho hrob, ozdobený pamětní deskou dodnes existuje.

Falešné gesto

Protože se ženských mezinárodních tenisových závodů konaných ve Filadelfii (obdoba mužského Davisova poháru) zúčastnily Jižní Afrika a Rhodesie, sovětská a československá vláda zakázaly svým reprezentantkám účast. Stalo se tak pouhou hodinu před začátkem zápasů. Toto politické gesto je prázdné — ani SSSR ani ČSSR beztak neměly mnoho naděje na přední umístění, ale je to také gesto falešné: SSSR beze studu okupuje cizí země a pollačuje každý pokus o reformu uvnitř vlastních hranic, a československý režim vychvaluje cizí vojenský zásah do vlastního státu.

Z KALENDÁŘE KRAJANSKÝCH AKCÍ A PROGRAMŮ:

- **Sobota 11.-neděle 12. září**, Rakousko-Mariazell: Pout'. Přihlášky: p. Alfons Novotný, Hörneggasse 4/14, A-1030 Wien.
- **Pondělí 13. 9. — neděle 19. září 1976**, NSR-Hünfeld u Fuldy. Akademický újeu. Setkání krajanů při přednáškách a zábavě z celé Evropy. Inf.: Velehrad, Allerheiligenstr. 52, D-6000 Frankfurt/M. 1. Informace o dětských táborech, podzimních prázdninách mladých: P. Josef Šimčík, Feldstr. 109, CH-8004 Zürich.
- **Schůzky v Norimberku** každý čtvrték na Velehradu, Zufuhrstr. 8, tel. 0911/26684.
- **Možnost rekreace v Německu u švýcarských hranic**, ve Schwarzwald. Budova církevní organizace Opus bonum, místo pro 15-20 osob s možností vaření, les, zdravé podnebí, vhodné pro revma a nemoci krevního oběhu.
- **Pátek-neděle 15. až 17. října 1976**, Itálie-Brixen, Feldthurns, jižní Tyrolsko: Havlíčkov symposium na počest 120. výročí úmrtí K. Havlíčka Borovského. Bližší informace v redakci AL/EL.

XI. Vsesokolský slet v Praze 1948

jehož vydání komunistická vláda v Praze roku 1948 zakázala, vyšel s fotografickou přílohou jako dokument doby v curyšské Konfrontaci u příležitosti IV. sletu svobodného sokolstva v zahraničí.

Tento památník uspořádali Marie Provazníková a Pavel Javor. Můžete objednat — v Evropě na adrese:

• Konfrontation AG, Im Struppen 1, CH-8048 Zürich, Switzerland

v Kanadě a v Americe na adrese:

• Konfrontation SA P. O. Box 794, Peterborough, Ont. Canada K9J 7A2 za cenu: 30,— sFr nebo US \$12.00